

Tárgytematika / Course Description

Közösségi és fejlesztőmunka hátrányos helyzetű közösségekben

AKLM_SSTM031

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Puli Edit

Félév / Semester: 2017/18/2

Beszámolási forma /

Assesment: Folyamatos számonkérés

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 0/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 12/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A stúdium arra épít, hogy a mesterképzésben résztvevők szakmai identitás-kezdeményeit, szerepük és kompetenciájuk lehetséges határait a hátrányos helyzetű terekben élő emberek közösségeinek alakításában megismerni és a tanult ismeretek segítségével gyakorolni is tudják.

A tantárgy célja és tartalma, hogy bemutassa és közvetetten megtapasztalhatóvá tegye a hátrányos helyzetű terek, települések, településrészek, telepek, gettók működésének feltételeit, erőforrásait és hiányait, a helyi szükségleteken és azok felmérésén alapuló közösségi munkát, a közösségfejlesztés kompetenciáit, eszközeit, módszereit.

A kurzus a kreatív és interprofesszionális (IP) közösségi munka szemléletével, a megismert eszközök és módszerek gyakorlati használhatóságával fejleszti az ismereteket és készségeket a szakirodalomban található projektek, gyakorlati példák, esetek, közösségi munkát bemutató dokumentumok, kulturális termékek (dokumentumfilmek), hallgatói munkák másodelemzése segítségével. A tantárgy oktatása során különösen fejlesztésre kerülő kompetenciák:

- az elemző és reflektív gondolkodás,
- és azzal összefüggő motiváció,
- a közösségekért való felelősségvállalás,
- a reflektív kommunikáció,
- a közösségi szükségletfelmérés
- és önmegismerés jelentőségének
- multidimenzionális értékelése,
- a proaktív programtervezés folyamatának megértése,
- a képessé tevés eszközeinek értékelése,
- az IP együttműködés és hálózatépítés működésének analízise
- és a saját szakmai tudás fejlesztésének forrásai.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

Hátrányos helyzet és szegénység/mélyszegénység megközelítései és összefüggései - hátrányos helyzet és szegénység/mélyszegénység tényezői, ok-okozati kapcsolódásai.

A hátrányos helyzetű terekben végzett közösségi munka társadalmi meghatározottsága: aktuális társadalmi jelenségek és kihívások.

Térértelmezés: régió, kistérség/járás, mikro-körzet, település, településrész vice versa telep, gettósodó tér, gettó, szegregátum, stb.

Hátrányos helyzetű terek működésének sajátosságai: erőforrások és hiányok, társadalmi kirekesztettség és következményei.

A közösségi munka folyamata: a közösségfejlesztés lépései – a folyamat, bemutatkozás, kapcsolatépítés, megértés, viszonyítási pontok, szükségletek és elképzelések, aktivizálás, bevonás, részvétel, célok (elérendő minimum), szolidaritás fejlesztése, hozzájárulások, közösségi gondolkodás, hálózatosodás, helyi csoportok, együttműködések, programfejlesztés, képzések, munka, válsághelyzetek megoldása, önállósodás, intézményesülés, szolgáltató közösségek, stb.

A közösségi munka folyamata: a közösségfejlesztés lépései – a folyamat, bemutatkozás, kapcsolatépítés, megértés, viszonyítási pontok, szükségletek és elképzelések, aktivizálás, bevonás, részvétel, célok (elérendő minimum), szolidaritás fejlesztése, hozzájárulások, közösségi gondolkodás, hálózatosodás, helyi csoportok, együttműködések, programfejlesztés, képzések, munka, válsághelyzetek megoldása, önállósodás, intézményesülés, szolgáltató közösségek, stb.

Projekttervezés közösségi tervezési megközelítésben: felhasználási területei, módszertani alapok, előkészítés, tervezés, helyzetfeltárás, helyzetértékelés, közösségi elemzés, tervezési technikák és módszerek.

Projekttervezés közösségi tervezési megközelítésben: felhasználási területei, módszertani alapok, előkészítés, tervezés, helyzetfeltárás, helyzetértékelés, közösségi elemzés, tervezési technikák és módszerek.

Közösségszervezés, mint új szemlélet: közösségfejlesztés és közösségszervezés viszonya, a közösségszervezés értékei, lépései, módszertana.

Közösségszervezés, mint új szemlélet: közösségfejlesztés és közösségszervezés viszonya, a közösségszervezés értékei, lépései, módszertana.

A hátrányos helyzetű terekben végzett közösségi munka gyakorlati példái – elemzések: Oroszlány Nyíres és Németh dűlő 2013-, Szécsényi Gyerekesély Program 2006-2011, Nyíregyháza Huszártelep 2010-2012, Hajdúhadház 2011-2013, „Hét falu” közösségi házak Eger 2013, Községi felzárkóztatás a mélyszegénységben élők integrációjáért program (TÁMOP 5.1.3) 19 helyi programja 2012-2014 stb.

A közösségi munka szakmai kompetenciái: a jó közösségi beavatkozás, a jó segítség, képessé tétel, szerepek és új szerepek, szakmai és szakmaközi együttműködés, feladatok, ismeretek, készségek.

A közösségi munka szakmai kompetenciái: a jó közösségi beavatkozás, a jó segítség, képessé tétel, szerepek és új szerepek, szakmai és szakmaközi együttműködés, feladatok, ismeretek, készségek.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

1. A félév aláírásának alapvető feltétele az órák 50 %-án való jelenlét és az azokon való interaktív, gondolkodó, alkotó részvétel.

2. A folyamatos számonkéréshez, vagyis a gyakorlati jegy megszerzéséhez két feladat kapcsolódik:

- Szakirodalom elemzése: a listában szereplő kiemelt irodalmak kifejezéstárának összeállítása, a kifejezéstár 30 kifejezésének elemzésbe foglalt kifejtése: témához kapcsolás (hh terek), lényegkiemelés, indoklás, példák, tudományos-szakmai tapasztalatok, tudományos-szakmai reflexiók.

Az elemzés paraméterei: minimum 10 - maximum 15 oldal terjedelelem, TNR betű, 12-es méret, sorkizárt szerkesztés, fedlap.

A tartalomelemzés értékelése: 1-5 érdemjegy

- Másodelemzés: Egy a szakmai érdeklődéshez/lakóhelyhez közeli, a megadott szakirodalomból, vagy hozott ismeretből, tapasztalatból szabadon választott hátrányos helyzetű térhez kapcsolódó közösségfejlesztési program folyamat- és kompetenciaelemzése a tematika 3. pontjában felsorolt lépések alapján.

A folyamat- és kompetenciaelemzés szempontjai: tudományos és szakmai indoklás, a lehető legszélesebb folyamatelemzés a közösségi munka elméleteivel, lényeglátás, reflektív elemzés: a hátrányos helyzet speciális tényezői és azok hatásai a közösségi munkára, gyakorlat-orientáció: gyakorlatból elmélet, a közösségi munka kompetencia-listájának elkészítése. A folyamat- és kompetenciaelemzés paraméterei: minimum 10 - maximum 15 oldal terjedelelem, TNR betű, 12-es méret, sorkizárt szerkesztés. A folyamat- és kompetenciaelemzés értékelése: 1-5 érdemjegy

A tantárgy végső gyakorlati jegye a két feladat érdemjegyének egyszerű számtani átlaga. Javítási lehetőség adott a vizsgaidőszak második hete péntekjének déli 12 órájáig, az értékeléshez kapcsolt írásbeli visszajelzés alapján szóbeli félelettel.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

A mélyszegénységben élők helyzete Magyarország legszegényebb kistérségeiben, kutatási beszámoló, Autonómia Alapítvány, Budapest, 2013.

Farkas Zsuzsanna (2011): Közösségfejlesztés, mint a cigánytelepek, cigány közösségek integrációs lehetősége.

Budai István-Nárai Márta (szerk.): Közösségi munka - Társadalmi bevonódás - Integráció Szöveggyűjtemény Győr, 133-152.o.

Ferge Zsuzsa (2014): A kirekesztés-ellenes projektek társadalmi környezete – előadás.
<https://www.youtube.com/watch?v=REod3rPR0kM>

Fehér Katalin-Keller Judit-Vidra Zsuzsanna-Virág Tünde (2015): „Ha valaki azt gondolja, hogy majd jönnek és megoldják a cigánykérdést, az téved” – fejlesztési programok helyi társadalmakban. In: Virág Tünde (2015): Törésvonalak. Szegénység és etnicizálódás vidéki terekben. Argumentum Kiadó, 2015, 91-120.o.

Molnár Aranka – Peták Péter – Vercseg Ilona (2014): Közösségi lehetőségek a mélyszegénység elleni küzdelemben.

Sélyei Andrea-Giczey Péter (2014): Közösségfejlesztés mélyszegény környezetben. In: Farkas Gabriella-Kovács Edit (szerk., 2014): A közösség dicsérete. Közösségfejlesztők Egyesülete, www.kofe.h, 90-97.o.

Váradai Monika Mária (2015): A túlélés és a társadalmi betagolódás között: szegénység, kirekesztettség és kapcsolatrendszer. In: Virág Tünde (2015): Törésvonalak. Szegénység és etnicizálódás vidéki terekben. Argumentum Kiadó, 2015, 45-68.o

Virág Tünde (2015): „Próbálják odaszorítani az embereket, abba a környezetbe, ahol élnek” – szegénységre adott válaszok egy alföldi kisvárosban és tanyavilágban. In: Virág Tünde (2015): Törésvonalak. Szegénység és etnicizálódás vidéki terekben. Argumentum Kiadó, 2015, 195-210.o.

Budai István (2011): Szakmaközi együttműködés a közösségi munkában. Budai István – Nárai Márta (szerk.): Közösségi munka – Társadalmi bevonódás – Integráció. Széchenyi István Egyetem, Győr

Farkas Gabriella-Kovács Edit (szerk., 2014): A közösség dicsérete. Közösségfejlesztők Egyesülete, www.kofe.hu

Fejlesztések és esélyegyenlőtlenség – gettósodás, telepek és programok (ppt), Civil Kollégium Képzési Központ Kunbábony, 2012 www.kozossegefejlesztes.hu

Hallgató Éva – Vercseg Ilona (2008): A közösségi munka szerepe a közösségi szolgáltatásokban. Parola 3. „Közösségi felzárkóztatás a mélyszegénységben élők integrációjáért” program hatástanulmánya, Autonómia Alapítvány, Budapest, 2014.

Közösségi lehetőségek a mélyszegénység elleni küzdelemben – részletek. Parola 2014/2.

http://www.melyszegenyseg.hu/dokumentumok/dokumentumtar_tartalma/TAMOP513-kozfejil-modszertani-edok.pdf

Peták Péter – Sebály Bernadett – Varga Máté – Vojtonovszki Bálint (2014): Közösségszervezés hazai pályán. Parola 2.

Sain Mátyás (2010): Segédlet a közösségi tervezéshez. Területfejlesztési füzetek (1) www.kka.hu

Szegénykultúra és etnicizálódás (ppt), Civil Kollégium Képzési Központ Kunbábony, 2012

www.kozossegfejlesztes.hu Vercseg Ilona (2011): A közösségi munka folyamata és módszerei 13-19.o.

www.kozossegfejlesztes.hu Vercseg Ilona (2011): A közösségi munka folyamata és módszerei 20-74.o.

www.kozossegfejlesztes.hu

Virág Tünde (2010): Kirekesztve. Falusi gettók az ország peremén Akadémiai Kiadó, Budapest, 25-132.o.